ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ κ. Κ. ΦΑΛΤΑΪΤΣ

ΜΙΑ ΒΡΑΔΕΙΑ Σ' ΕΝΑ ΠΑΛΙΟ ΧΟΡΟΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟ

Τὸ ὑπόγειο ἔδινεν ἐκείνη τὴ βραδειὰ «Οἰκογενειακὴ χορωεσπερίδα», ὅπως τὴν ἔγραφαν τὰ κολλημένα ἔξω προγράμματα. Ἡ τιμὴ τῆς εἰσόδου γιὰ τοὺς κυρίους ἀνέβαινε στὸ ποσὸν τῶν πενῆντα λεπτῶν. Ἡ ντάμες εἶχαν ἐλευθέρα τὴν εἴσοδο.

Εἶπα στὸ φίλο μου :

— Τὶ λές, πᾶμε κάτω ;

— Μέσα σ' αὐτὸ τὸ ὑπόγειο ;

— Ἀκριβῶ. Θὰ περάσουμε καλύτερα στὰ χαμηλά.

Στὸ βάθος τῆς σκάλας, πίσω ἀπὸ τὴ τζαμένια πόρτα τοῦ χοροδιδασκαλείου μιὰ γυναῖκα μακρυὰ καὶ ἀδύνατη, σὰν στραβωμένο θαυμαστικό, ἔδινε τὰ εἰσιτήρια. Καθόταν πίσω ἀπὸ κάποιο σιδερένιο στρογγυλὸ τραπέζι, πάνω στὸ ὁποῖο ἦταν ἀνάκατα σκορπισμένες λίγες ἀσημένιες δραχμές, μπακίρες καὶ δυὸ μπλὸκ ἀπὸ στελέχη εἰσιτηρίων.

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἔχουν περάσει εἴκοσι τόσα χρόνια, ἀλλὰ οὔτε τὸ ἀπαίσιο χαμόγελο τῆς γυναίκας ἐξέχασα, οὔτε τὶς λεπτομέρειες τοῦ χοροῦ ἐκείνης τῆς βραδειᾶς. Ἡ γυναῖκα μᾶς εἶπε ὅταν μᾶς εἶδε, μὲ πολλὴν οἰκειότητα, καὶ μὲ φωνὴ βραχνή, ποὺ προσεπάθει νὰ τὴν κάνη γοητευτικὴ καὶ ναζιάρικη, σὰν φωνὴ εἴκοσι χρόνων κοριτσιοῦ :

— Ἀπὸ λίγο καὶ θ' ἀργούσατε, κύριοι. Ἤρθατε ὅμως πάνω στὸ κυριώτερο μέρος *τῆς συναρές !* Μόλις τελειώση αὐτὸ τὸ βάλς, τὸ πρόγραμμά μας ἔχει ταγκό .. Χορεύετε τὸν νέο αὐτὸ χορό ;

—Δὲν εἴχαμε τὴν εὐτυχία νὰ τὸνμάθουμε.

— Δὲν πειράζει... Μὲ πέντε-ἕξη μαθήματα θᾶσαστε ἐν τάξει.

— Θὰ προπαθήσουμε, εἶπεν ὁ φίλος μου, νὰ βρεθοῦμε ἐν τάξει.

— Νὰ μὴν ἀμελήσετε... Ξέρετε γιὰ σᾶς ὁ σύζυγός μου θὰ φανῆ πολὺ συγκαταβατικός.

Μιὰ παρέα ἀπὸ τρεῖς ἄνοστα κομψοντυμένους νέους φάνηκε στὴν εἴσοδο τοῦ ὑπογείου, καὶ ἡ γυναῖκα τοῦ χοροδιδασκάλου μᾶς ἄφησε γιὰ νὰ κόψη εἰσιτήρια στοὺς νεοφερμένους, καὶ γιὰ ν' ἀνοίξη παθανῶς τὴν ἴδια ὁμιλία καὶ μ' αὐτοὺς γιὰ τὸ χοροδιδάσκαλό της καὶ τὸν νέο χορό.

Εἴχαμε πειὰ περάσει ἀπὸ τὸ παραβὰν ποὺ ἔφραζε τὴν ὄψι τῆς αἰθούσης καὶ βρεθήκαμε ἀπότομα ἐμπρὸς εἰς τὸ θέαμα τῶν χορευόντων ζευγαριῶν. Τὰ ζευγάρια ἐκυλοῦσαν τὰ μπερδεμένα τους πόδια μὲ γληγοράδα ποὺ ἐζάλιζε. Καθὼς ὅμως ἡ γυναῖκες ἦσαν πολὺ ὀλιγώτερες ἀπὸ τοὺς ἄνδρες, πολλοὶ ἄνδρες ἔκαναν τὸ ρόλο τῆς ντάμας κατὰ τρόπο ἀστεῖο κι' ἐντελῶς κωμικό. Σὲ λίγο ἕνα ἠλεκτρικὸ κουδούνισμα ἀκούστηκε, τὸ παίξιμο τῆς ρομβίας ἐσταμάτησε, καὶ τὰ ζευγάρια μὲ μιὰν ὑπόκλισι ἐτελείωσαν τὸ βάλς. Ὁ χοροδιδάσκαλος ἔκανε μερικὲς βόλτες στὴν αἴθουσα μὲ ἐπισημότητα. Ἦτο ἕνας κοντός, ὀδύνατος ἀνθρωπάκος, μὲ τὴ φτώχια καὶ τὴν δυστυχία βαθειὰ χαραγμένη στὸ πρόσωπο καὶ στὴν περιβολή του. Ἐσκόρπισε ἀπὸ δῶ κι' ἀπὸ κεῖ δυὸ λόγια καὶ ὕστερα σταμάτησε ἐμπρός μας :

— Καλῶς ὡρίσατε στὸ κατάστημά μας, εἶπε. Εἶμαι πολὺ εὐχαριστημένος ποὺ σᾶς ξαναβλέπω.

— Μμμά...γιὰ πρώτη φορὰ ἐρχόμαστε, εἶπε ὁ φίλος μου.

— Γιὰ πρώτη φορά ; πολὺ περίεργο... Πῶς γιὰ πρώτη φορά !..

Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἐξάπαντος ἔπρεπε νὰ εἶχε κάνη πολλὰ χρόνια στὸ θέατρο. Ἂν καὶ ὄχι μεγαλείτερος τῶν τριάντα χρόνων, φαινόταν σὰν νἄσκυβε κάτω ἀπὸ τὸ βάρος μισοῦ αἰῶνος. Αὐτὸς καὶ ἡ γυναῖκα του μὲ τὸ πρῶτο βλέμμα ἔδιναν τὴν ἐντύπωσι ἑνὸς ζεύγους ξεπεσμένων ἠθοποιῶν, τετάρτης τάξεως, πλανοδίου θιάσου.

— Συγγνώμην ! εἶπεν ὁ σύντροφός μου, γιὰ τὴν ἀπότομην ἐρώτησι. Μοῦ φαίνεται πὼς σὲ κάποιαν ἐπαρχία σᾶς εἶδα νὰ παίζετε στὴ σκηνή.

Ὁ χοροδιδάσκαλος ὑποκλίθηκε :

— Δὲν παραξενεύομαι γι' αὐτὸ ἀγαπητοί μου, εἶπε. Ἔχω δεκαπέντε χρόνια τώρα διευθυντὴς θιάσου. Ἔδωσα παραστάσεις σ' ὅλες τὶς μεγαλείτερες πόλεις τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Καυχῶμαι νὰ πιστεύω ὅτι εἰς τὰ δάχτυλα μετροῦνται ὅσοι δὲν ἤκουσαν διὰ τὸ ὀνομαστὸν ζεῦγος τοῦ Ἑρμοκλέους καὶ τῆς Ἰφιγενείας Λαμψιάδου !

Ἐτελείωσε τὴν πομπώδη αὐτὴ αὐτοσύστασί του μὲ μιὰ ὑπόκλισι ἀκόμη πιὸ ἐπίσημη ἀπὸ τὴν πρώτη.

Στὸ διάστημα αὐτὸ τὸ κουδούνισμα ποὺ ἀνήγγελλε τὴν ἔναρξη τοῦ νέου μέρους τοῦ χοροῦ, ἀκούστηκε διαρκὲς καὶ ὀξύ. Ὁ χοροδιδάσκαλος ἀνέβηκε σὲ μιὰ καρέκλα καὶ ἡ φωνὴ ἁπλώθηκε σ' ὅλη τὴν αἴθουσα :

— Κυρίαι καὶ κύριοι !... εἶπε. Θὰ χορέψωμε τώρα ταγκό. Ὁ νεοφερμένος αὐτὸς χορὸς χορεύεται ἐξαιρετικὴν προσοχή. Πολλοὶ λέγουν πὼς τὸν ἔχουν μάθει, ἀλλὰ ἐλάχιστοι ξέρουν νὰ τὸν χορέψουν. Λάβετε τὸν κόπον νὰ προσέξετε... Θὰ χορέψω μὲ τὴν σύζυγόν μου.

Ἡ ρομβία ἄρχισε νὰ παίζη τὸ ταγκὸ τῆς ἐποχῆς. Ἡ γυναῖκα τοῦ χοροδιδασκάλου παράτησε τὸ σιδερένιο τραπέζι της καὶ φάνηκε στὴν αἴθουσα τοῦ χοροῦ... Τὸ χαμηλὸ σῶμα τοῦ χοροδιδασκάλου διπλώνοταν στὰ δύο, πλάϊ στὸ ψηλό, κοκκαλιάρικο σῶμα τῆς γυναίκας του. Ὡστόσο, τὸ ζευγάρι, σφιχτὰ ἀγκαλιασμένο, ρίχτηκε στὴ μέση τῶν ἄλλων χορευτῶν μὲ φούρια...

Ἡ ρομβία, ἀκούραστη, ἐγέμιζε τὴν πνιγμένη χαμηλὴ ἀτμόσφαιρα τοῦ ὑπογείου μὲ τὴν βραχνάδα τῆς παλιᾶς κουρασμένης φωνῆς της, καὶ τὸ ζευγάρι τῶν δύο ἐκείνων τραγικῶν ὑπάρξεων ἐχόρευε πάντοτε γληγορώτερα, πάντοτε μὲ περισσότερη θέρμη. Σιγὰ - σιγὰ τὰ τέσσερα ὡς πέντε ζεύγη τῶν ἄλλων χορευτῶν τραβήχτηκαν στὴν ἄκρη, σταμάτησαν καὶ προσηλώθηκαν στὸ ζευγάρι αὐτό. Δὲν ἦταν πειὰ χορὸς ἐκεῖνος. Τὰ κουρελλιασμένα ἐρείπια τῆς ζωῆς ξανάνειωναν, στολιζόντουσαν μὲ χρυσῆν αἴγλη, ἐγίνοντο φανταστικὰ πλάσματα καὶ ἀνέβαιναν, ὅλο κι' ἀνέβαιναν πιὸ ψηλὰ στὴ συνείδησί μας.

Σὲ μιὰ στιγμὴ ὁ φίλος μου μοῦ εἶπε :

— Δὲν σὲ φοβίζει αὐτὸ τὸ θέαμα ;

— Μοῦ φαίνεται πὼς μοῦ φέρνει ρίγος, εἶπα ἐγώ.

— Χωρὶς νὰ θέλω, εἶπε πάλιν ὁ φίλος μου, συλλογίζομαι ὅλην αὐτὴν τὴν ὥρα ἕνα διήγημα τοῦ Μωπασσάν, γιὸ κάποιο γέρικο ἀντρόγυνο ποὺ ξεχνιέται σὲ μιὰ παράμερη γωνιὰ τοῦ κήπου τοῦ Κεραμεικοῦ, χορεύοντας μενουέττο.

— Ὁ γερασμένος παράκαιρα χοροδιδάσκαλος δὲν ἦταν πειὰ τὴν ὥραν ἐκείνη ἕνας ἀξιολύπητος ἀνθρωπάκος, ἕνα νανάγιο τῆς ζωῆς. Κ' ἡ γυναῖκα του, τὸ ξεδοντιάρικο ἐκεῖνο πλάσμα ποὺ γέμιζε ἀπὸ ναυτία τὴν χαμηλὴν ἀτμόσφαιρα τῆς αἰθούσης, εἶχε ξαναγειώσει, θαρρεῖς, εἶχε πάρει ἕναν ἀέρα φρεσκάδας. Ἕνα χαμόγελο κοριτσιοῦ, ἕνα χαριτωμένο εὔμορφο χαμόγελο, σχεδὸν γοητευτικό, ἄνθιζε στὰ χείλη της...

Ἐπὶ τέλους ὁ χορὸς τελείωσε...

Κι' ὁ χοροδιδάσκαλος ἔλεγε τώρα σ' αὐτοὺς ποὺ πήγαιναν νὰ τοῦ σφίξουν τὸ χέρι,μὲ τὸ πάντα μελοδραματικὸ ὕφος του:

— Ἄ ἔζησα, κύριοι, ἔζησα !... Σᾶς βεβαιῶ πὼς ἔζησα πάρα πολύ !...

Εἴχαμε τραβηχτῆ σὲ μιὰ γωνιά, σ' ἕνα τραπέζι καὶ παραγγείλαμε, ὅλο παραγγέλναμε ζευγάρια ἀπὸ ποτήρια μπύρα καὶ πίναμε... Ἡ ἀφομοίωσίς μας μὲ τοὺς ἄλλους, ποὺ τόσο ἐλεύθερα ἐκινοῦντο μέσα στὸ ὑπόγειο, μόνο μὲ τὸ μεθῦσι θὰ μποροῦσε νὰ συντελεσθῆ. Ἔτσι σιγὰ-σιγὰ στὴν αἴθουσα ἄρχισαν ὅλοι ν' ἀλλάζουν ὄψι καὶ μορφή... Καμμιὰ λύπη, καμμιὰ φιλοσοφικὴ σκέψις πειὰ γιὰ τὸ γέρο χοροδιδάσκαλο, τὸν παλιὸ ἀποτυχημένο θιασάρχη καὶ τὴν ξεδοντιάρα γυναίκα του. Ὅλοι τριγύρω μας ἦσαν καλόκαρδοι καὶ εὐτυχισμένοι. Σὲ ὅλους ἐγελοῦσε ἡ τύχη καὶ ἡ ζωή. Γρηῆς καὶ γεροντοκόρες δὲν ὑπῆρχαν πειὰ μέσα στὴν θαμπὴ σάλα ποὺ ἦταν πλημμυρισμένη τώρα ἀπὸ ἕνα οὐράνιο φῶς ! Μόνο ἐλκυστικὰ κορίτσια χαμογελοῦσαν γύρω...

Καὶ ἡ γρηὰ παλιὰ ἀμαρτωλή, ποὺ τὴν ἐφώναζε ὅλη ἡ Ἀθήνα «*Μαντὰμ Κολλιτσίδα*» καὶ ποὺ ἐγύριζε κουρελλιασμένη καὶ μεθυσμένη στὰ νυκτερινὰ κέντρα, ζητιανεύοντας ἕνα ποτῆρι μπύρα κι' ἕνα κομμάτι ψωμί, δὲν μᾶς ἐπροκαλοῦσε πειὰ καμμιὰ λύπη καὶ καμμιὰ σκέψη κι' αὐτή. Εἶχεν ἔρθει στὸ χοροδιδασκαλεῖο κοντὰ τὰ μεσάνυχτα μαζὺ μὲ τὴν κόρη της τὴν Ἐλπινίκη, ἕνα ξεχωριστὸ λουλοῦδι δεκαέξη χρονῶν, ποὺ ἄφησε λίγο κατόπιν τόσο ὄνομα γιὰ τὴν ὠμορφιά της καὶ γιὰ τὶς κατακτήσεις της στὴν Ἀθήνα. Μόλις ἔστεκε ἀπὸ τὸ μεθῦσι στὰ πόδια της. Ἡ αἴθουσα τὴν ὑπεδέχθη μὲ συναγερμὸ ἀπὸ φωνές, καὶ ὁ κόσμος ἐφώναζε μανιασμένος :

— Κολλιτσίδα !

— Κολλιτσίδα !

— Κολλιτσίδα !

Ἡ ἀποκτηνωμένη αὐτὴ γυναῖκα συνώδευε τὴν συναυλία τῶν φωνῶν καὶ τοῦ χτυπήματος τῶν ποτηριῶν, φωνάζοντας δσο μποροῦσε πιὸ δυνατὰ καὶ πιὸ βραχνὰ τὸ παρατσοῦκλι της, ἐνῶ τὴν Ἐλπινίκη της τὴν εἶχε πολιορκήσει κι' ὅλας μιὰ παρέα ἀπὸ νεαροὺς κατακτητάς. Ἐξαφνα ἕνας ἄνθρωπος τοῦ λαοῦ σηκώθηκε στὴ μέση τοῦ χοροῦ, ἄρπαξε τὴ γρηὰ Κολλιτσίδα κι' ἄρχισε νὰ τὴν χορεύη !... Ἡ

Ἀνεβασμένη σ' ἕνα τραπέζι ἔπινε καὶ χαχάνιζε...

ΑΠ' ΤΗ ΖΩΗ

ΜΙΚΡΟΜΙΖΕΡΙΕΣ ΚΑΙ ΜΙΚΡΟΕΥΤΥΧΙΕΣ

Τοῦ Αἰμιλίου Μπὲρ

Οἱ γάλλοι εὐθυμογράφοι Αὐρηλιανὸς Σχόλλ καὶ Αἰμίλιος Μπὲρ ἔχουν γράψει μιὰ χαριτωμένη σειρὰ ψυχολογικῶν παρατηρήσεων ἐπάνω στὰ διάφορα μικροπεριστατικὰ τῆς ζωῆς ποὺ μᾶς εὐχαριστοῦν ἢ μᾶς δυσαρεστοῦν ἐξαιρετικά. Ἐδημοσιεύσαμε ἄλλοτε τὶς σχετικὲς παρατηρήσεις τοῦ Σχόλλ. Σήμερα σᾶς δίδουμε τὶς παρατηρήσεις τοῦ Μπέρ.

Ἰδοὺ πρῶτα - πρῶτα, τὰ «μικροπράγματα» ποὺ μᾶς δυσαρεστοῦν :

***

— Νὰ μπῆς σ' ἕνα σαλόνι, τὴ στιγμὴ ποὺ ὅλοι σωπαίνουν.

— Νὰ σὲ πάρη ἕνας φίλος σου περίπατο μὲ τὸ ἰδιόκτητο αὐτοκίνητό του καὶ νὰ μὴ συναντήσης κανέναν γνωστό σου στὸ δρόμο.

— Νὰρχίσης νὰ διηγῆσαι ἕνα ἀστεῖο ἀνέκδοτο, καὶ ξαφνικὰ νὰ θυμηθῆς ὅτι στὸ τέλος τοῦ ἀνεκδότου ὑπάρχει μιὰ λεπτομέρεια ποὺ πιθανὸν νὸ θίξη κάποιον ἀπὸ τὴ συντροφιά.

— Νὰ μπῆς σ' ἕνα τραῖνο τὸ ὁποῖον δὲν ἐννοεῖ νὰ ξεκινήση, κι' ἀφοῦ ἀποχαιρετήσης τοὺς φίλους σου, νὰ στέκεσαι χαμογελῶντας σὰν βλάκας, μὴ βρίσκοντας τίποτ' ἄλλο νὰ τοὺς πῆς.

— Νὰ σὲ πάρη ὁ ὕπνος μέσα σ' ἕνα βαγόνι, κι' ὅταν ξυπνήσης ν' ἀντιληφθῆς ἀπὸ τὸ εἰρωνικὸ χαμόγελο τῶν συνταξειδιωτισσῶν σου, ὅτι ἀσφαλῶς θὰ ροχάλιζες !...

— Νὰ σὲ παρατηρῆ προσεχτικά, ἐνῶ τρῶς, κάποιος ποὺ δὲν τρώει ! ..

— Νὰ πρόκειται ν' ἀποχαιρετήσης στὸ σταθμὸ μερικοὺς φίλους σου καὶ νὰ μὴν ξέρης ἂν πρέπει νὰ τοὺς ἀγκαλιάσης !...

— Νὰ σὲ προσκαλοῦν ἐπειγόντως σὲ κάποιο σπίτι, νὰ τοὺς κάμης τὴν τιμὴ νὰ πᾶς ἀμέσως, νὰ φᾶς μαζύ τους, καὶ μόλις κάθεσαι στὸ τραπέζι ν' ἀντιλαμβάνεσαι ὅτι εἶσαι... ὁ δέκατος τέταρτος !

***

Ἰδοὺ τώρα ἀντιστρόφως, καὶ τὰ «μικροπράγματα» ποὺ μᾶς εὐχαριστοῦν :

— Νὰ λὲς σὲ μιὰ συντροφιά, ἀπὸ μνήμης μιὰ δυσκολωτάτη διεύθυνση, τὴν ὁποίαν κανένας δὲν μπορεῖ νὰ θυμηθῆ.

— Νὰ γράψης ἕνα μακροσκελέστατο γράμμα γιὰ μιὰν ὑπόθεση, καὶ νὰ συμβαίνει ξαφνικὰ ἕνα γεγονός, τὸ ὁποῖον νὰ καθιστᾶ περιττὴ τὴν ἀποστολὴ τοῦ γράμματός σου !...

—Νὰ ἔχης πάει σὲ μιὰ γαμήλιο τελετὴ ποὺ δὲν ἐννοεῖ νὰ τελειώση, καὶ νὰ εἶσαι ἀπὸ κείνους ποὺ εἶχαν τὴν εὐτυχῆ ἔμπνευση νὰ *φᾶνε προηγουμένως !...*

— Νὰ φορέσης ἕναν καινούργιο λαιμοδέτη, κι' ὁ πρῶτος γνωστός σου ποὺ θὰ συναντήσης, νὰ σοῦ πῆ : —«Τέλος πάντων πῶς τὰ κατηφέρνεις καὶ φορᾶς πάντοτε τόσο ὤμορφους λαιμοδέτες ;...»

ΓΙΑ ΝΑ ΠΑΙΞΗ ΜΕ ΜΠΡΙΟ

Ὁ διάσημος Ἀθηναῖος ὑποκριτὴς Πῶλος, λίγον καιρὸ μετὰ τὸν θάνατο τοῦ μονάκριβου γιοῦ του, ἐπρόκειτο νὰ ὑποδυθῆ τὸ πρόσωπον τῆς Ἡλέκτρας στὴν ὁμώνυμη τραγῳδία. Γιὰ νὰ μπορέση δὲ νὰ παίξη «φυσικώτερα» στὴν τραγικὴ σκηνὴ τοῦ ἔργου, μετέφερεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου τὸ λάγνο ποὺ περιεῖχε τήν... στάχτη τοῦ παιδιοῦ του !

φωνὲς στὸ ὑπόγειο ἐδυνάμωσαν. Ὁ καβαλλιέρος, καλὸς χορευτής, ἄδικα ἀγωνίζοταν νὰ κρατήση σὲ ἰσορροπία τὴν ἁμαρτωλὴ μεθυσμένη γρηά, παρεσύροταν ἀπὸ αὐτὴν καὶ σκουντουφλοῦσε στὸ ἕνα καὶ στὸ ἄλλο ζευγάρι τῶν χορευτῶν. Στὸ τέλος σωριάστηκε μαζύ της κάτω !...

Ὁ χοροδιδάσκαλος οὔτε μᾶ; ἐπρόσεχε πειά. Ἐπίστευε πὼς εἶχεν ἐξασφαλίσει τὸ τακτικό μας κατέβασμα στὸ ὑπόγειο καὶ ἀπὸ ὥρα εἶχε πιάσει ὁμιλία μὲ μιὰν ἄλλη παρέα, ποὺ φαινόταν πὼς γιὰ πρώτη φορὰ ἐρχόταν στὸ χοροδιδασκαλεῖο του. Κόντευαν μεσάνυχτα... Ὅλοι γύρω ἦταν μεθυσμένοι. Τὸ ἀνθρώπινο κτῆνος θορυβοῦσε, ἔσκουζε, ἐρόγχαζε, οὐρλιαζε .. Ἡ Κολιτσίδα χόρευε μόνη της καταμεσῆς στὴ σάλα. ἕναν παράξενο χορό, ὅλο τσακίσματα. Ἦταν κωμικὸ μὰ καὶ φρικτὸ νὰ τὴν βλέπη κανείς. Ἡ Ἐπινίκη ἀνεβασμένη πάνω σ' ἕνα τραπέζι, ἔπινε, ἔπινε, γελοῦσε. γελοῦσε, χαχάνιζε καὶ κακάριζε σὰν ὀρνίθι, κρατῶντας ἕνα μπουκέτο λουλούδια στὸ χέρι...

Μᾶς ἔπιασε ἀηδία. Σηκωθήκαμε, πληρώσαμε καὶ τραβήξαμε νὰ φύγουμε.

Στὴν εἴσοδο εἴδαμε τὴ γυναίκα τοῦ χοροδιδασκάλου. Στάθηκε ἐμπρός μας καὶ μᾶς εἶπε :

— Πιστεύω πὼς θὰ σᾶς ἔχουμε τώρα τακτικοὺς συνδρομητάς...

Καὶ τὸ χαμόγελό της καθὼς μᾶς ἐχαιρετοῦσε ἦταν τόσο πρόσχυχο, τόσο ταπεινό !...

Κ. ΦΑΛΤΑΪΤΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗ ΤΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

ΜΙΑ ΑΠΟΘΕΩΣΙΣ ΤΟΥ ΒΟΛΤΑΙΡΟΥ

Οἱ ἀγῶνες τοῦ Βολταίρου ὑπὲρ τοῦ καταδυναστευομένου λαοῦ. Ἡ πάλη του ἐναντίον τῶν κυβερνήσεων καὶ τοῦ ἐμπαθοῦς κλήρου. Μία πρωτοφανὴς ἀποθέωσή του στὸ θέατρο. Ἡ φρενῖτις τοῦ λαοῦ. Ἡ στέψις τοῦ συγγραφέως. Πέφτουν κατὰ γῆς γιὰ νὰ φιλήσουν τὸ χῶμα ποὺ πάτησε. Μία περίεργη μόδα κλπ. κλπ

Εἶνε ζήτημα ἂν ὑπῆρξε ποτὲ συγγραφεὺς ἢ ποιητὴς τὸν ὁποῖο νὰ ἐλάτρευσε τόσο ἕνας ὁλόκληρος λαός, ὅσο τὸ Βολταῖρο. Ἡ ἀφάνταση αὐτὴ δημοφιλία τοῦ Γάλλου συγγραφέως δὲν ὀφείλεται τόσο στὰ ἔργα του, ὅσο στὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Βολταῖρος τὸ μεγαλείτερο μέρος τῆς ζωῆς του τὸ ἀφιέρωσε στὸν κατσδυναστευόμενο ἀπὸ τὶς κυβερνήσεις καὶ τοὺς ἑκάστοτε ἰσχυροὺς τῆς ἡμέρας λαό. Ἀνώτερη ψυχή, μὲ ἀπέραντα ἀλτρουϊστικὰ αἰσθήματα, ὁ Βολταῖρος εἶχε πάρει σὰν ἐντελῶς δική του ὑπόθεση τὴν ὑπόθεση τῆς τυραννίας τοῦ λαοῦ. Διεξήγαγε σφοδροτάτους ἀγῶνας κατὰ τῶν καθολικῶν κληρικῶν, οἱ ὁποῖοι ὑποκινοῦσαν τοὺς φανατισμένους καθολικοὺς ἐναντίον τῶν διαμαρτυρομένων. Μὲ λύσσα ἐπίσης ἐπολέμησε κατὰ τῶν κυβερνήσεων, ἡ ὁποῖες εἶχαν ἐπαναφέρει τοὺς σκοτεινοὺς αἰῶνες τῆς δουλείας ἀναγνωρίζοντας ἐπισήμως τὸν ἀπαίσιο θεσμὸ τῆς δουλεμπορίας.

Ἡ τρομερὴ αὐτὴ πολεμική του δὲν ἔμεινε χωρὶς ἀποτέλεσμα καὶ πολλὲς φορὲς εἶχε συγκλονίσει τὴν αὐλὴ καὶ εἶχε καταταράξει τοὺς ἰσχυροὺς τῆς Γαλλίας καὶ τὸν κλῆρο, οἱ ὁποῖοι ἤθελαν τὸ λαὸ ἐντελῶς ἀμαθῆ καὶ τυφλό, ὥστε νὰ τὸν ἐκμεταλλεύουνται εὐκολώτερα γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση τῶν ἀτομικῶν τους συμφερόντων. Ἔτσι, στὴ συνείδηση τῶν μαζῶν, ὁ Βολταῖρος εἶχε ὑψωθῆ σὲ προφήτη μεγαλόστομο, σὲ μεσσία θεόπεμπτο, ὁ ὁποῖος θὰ τὶς ἔσωζε ἀπὸ τὴν τυραννία.

Ἤτανε γέρος πειὰ καὶ μίλιστα γέρος ἀσθενικὸς ἀπὸ τὰ βάσανα ὅταν, ὕστερα ἀπὸ μακροχρόνιο ἐξορία ὁ Βολταῖρος ξαναγύρισε στὸ Παρίσι. Πρὸς τιμήν του διοργανώθηκε τότε μιὰ ἑορτὴ σ' ἕνα θέατρο κατὰ τὴν ὁποία θὰ ἐπαίζετο ἡ τραγῳδία του «Εἰρήνη». Ὅλος ἐκεῖνος ὁ κοσμάκης ποὺ εἶχε γύσει τόσα δάκρυα καὶ εἶχε τόσο στενάξει διαβάζοντας τοὺς στίχους του, ὅλος ἐκεῖνος ὁ λαός, τοῦ ὁποίου τὰ μάτια εἶχαν ἀνοίξει στὸ φῶς τῆς ἀλήθειας τὰ συγγράμματα τοῦ Βολταίρου καὶ τὸν εἶχαν ἀπαλλάξει ἀπὸ τὶς προλήψεις, ἔτρεξε φρενιασμένος ἀπὸ ἐνθουσιασμό, ὄχι τόσο γιὰ νὰ παρακολουθήσουν τὴν παράσταση, ὅσο γιὰ νὰ βρῆ τὴν εὐκαιρία ν' ἀντικρύση τὸ λατρευτό του προφήτη, τὸ μεσσία του !...

Μυριόστομοι ἀλλαλαγμοὶ καὶ ζητωκραυγὲς ἀντήχησαν μόλις ἔφτασε στὴν πρὸ τοῦ θεάτρου πλατεία τὸ ἁμάξι ποὺ ἔφερνε τὸ γέρω—ἀγωνιστὴ καὶ συγγραφέα. Τὸ ἁμάξι λόγῳ τοῦ τρομεροῦ, τοῦ πρωτοφανοῦς ἐκείνου συνωστισμοῦ, προχωροῦσε σιγὰ-σιγὰ καὶ ἔτσι ὁ κόσμος τῶν πονεμένων εἶχε τὴν εὐκαιρία, ὄχι μονάχα νὰντικρύση τὸ λατρευτό του, ἀλλὰ καὶ νὰ ξεσπάση σὲ κάθε λογῆς τρέλλα ἀπὸ τὸν ἐνθουσιασμό του. Πολλοί, ἔξαφνα, ὥρμησαν καὶ ξέζεψαν τἄλογα καὶ ἔσυραν οἱ ἴδιοι τὸ ἁμάξι,ἐνῶ ἄλλοι ἔτρεχαν,ἔδιωχναν τοὺς πρώτους γιὰ νὰ τὸ σύρουν καὶ αὐτοί.

Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς παραστάσεως κανεὶς δὲν πρόσεχε τὸ ἔργο, κανεὶς δὲν τὸ παρακολουθοῦσε. Ὅλων τὰ μάτια ἦσαν καρφωμένα στὸν ἀγαπημένο τους ποὺ ξανάβλεπαν ὕστερα ἀπὸ τόσων χρόνων πικρὴ ἐξορία. Ὁ κόσμος εἶχε παραφρονήσει ἀπὸ τὴ χαρά του : Ἄλλοι ἔκλαιγαν, ἄλλοι ζητωκραύγαζαν, ἄλλοι χειροχροτοῦσαν !... Ἀληθινὸ πανδαιμόνιο ἔγινε τὴ στιγμὴ κατὰ τὴν ὁποία οἱ ἠθοποιοὶ ἐστεφάνωναν μὲ δάφνινο στεφάνι τὴν προτομὴ τοῦ Βολταίρου στὴ σκηνή.

Οἱ θεαταὶ ζητωκραύγαζαν ὄχι μόνο τὸ Βολταῖρο ἀλλὰ καὶ τὰ ἔργα του ὅλα, ἕνα πρὸς ἕνα, μὲ τὸν τίτλο τους !...

Ἄλλες ἐκδηλώσεις ἐπερίμεναν τὸ Βολταῖρο, συντριμένον ἤδη ἀπὸ τὴ συγκίνησι, μετὰ τὸ τέλος τῆς παραστάσεως. κατὰ τὴν ἔξοδό του ἀπὸ τὸ θέατρο. Ὅλο ἐκεῖνο τὸ πλῆθος εἶχε καταλάβει τὴ σκάλα τῆς ἐξόδου ἀπὸ τὸ ἕνα καὶ τὸ ἄλλο μέρος καὶ περίμενε.. Ἔξαφνα καθὼς ὁ Βολταῖρος κατέβαινε, τὸ πλῆθος τὸν ἄρπαξε στὰ χέρια, τὸν σήκωσε ψηλὰ καὶ τὸν μετέφερε ὡς τὴν πλατεία ζητωκραυγάζοντας μ' ἐνθουσιασμό.

Πολλοὶ ἔπεφταν κατὰ γῆς καὶ φιλοῦσαν τὸ χῶμα ὅπου εἶχε πατήσει τὸ πόδι του, ἄλλοι πάλι ὥρμοῦσαν γιὰ νὰ ἀγγίσουν τὰ ροῦχα του, ἄλλοι μὲ ἄγριες φωνὲς παραμέριζαν καὶ ἔσπρωχναν τὸν κόσμο δεξιὰ κι' ἀριστερὰ γιὰ νὰ μὴ στενοχωροῦν τὸν «ἀκριβό» τους κατὰ τὸ πέρασμά του. Τὸν ἐφώναζαν πατέρα, προστάτη, Θεό ! Ὁ Βολταῖρος ἔκλαιγε-ἔκλαιγε καθ' ὅλη τὴ διάρκεια τῶν ἐκδηλώσεων αὐτῶν τοῦ λαοῦ :

— Θαρρῶ πὼς δὲ θὰ γλυτώσω αὐτὴ τὴ φορά, ἔλεγε στοὺς φίλους του ποὺ τὸν περιστοίχιζαν. Θὰ πεθάνω σίγουρα ἀπὸ τὴ συγκίνηση.

Ὅλο αὐτὸ τὸ πλῆθος τὸν συνώδευσε ὡς τὸ σπίτι του, ζητωκραυγάζοντας ἀδιάκοπα τὸν ἴδιο καὶ τὰ ἔργα του. Γιὰ πολὺ καιρὸ μάλιστα ἦταν τῆς μόδας νὰ λένε οἱ διάφοροι νεαροὶ τοῦ Παρισιοῦ ὅτι εἶδαν τὸ Βολταῖρο καὶ μίλησαν μαζύ του. .